

การศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
รายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ เรื่อง การเสริมสร้างจริยธรรมในองค์การ
สำหรับนักศึกษาระดับชั้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์*

A STUDY OF GROUP WORKING BEHAVIORS OF DIPLOMA IN VOCATIONAL
EDUCATION STUDENTS OF PANYAPIWAT TECHNOLOGICAL COLLEGE USING
PARTICIPATORY LEARNING PROCESS (PLP) FOR ORGANIZATION AND MODERN
MANAGEMENT: ETHICAL REINFORCEMENT IN ORGANIZATION

ณิชากร ศรีชาติ¹, สติดาพร คำสด^{2*}, เรวดี ดาบทอง³, หนูแพว ศรีวรสา⁴, ณภาพัช กลิ่นเกษร⁵
Nichakorn Srichart¹, Sathidaporn Khomsoda^{2*}, Rawadee Dabthong³, Nupraew Srivorasa⁴, Napapat Klinkasorn⁵

^{1,2,3} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

^{4,5} ภาควิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ นนทบุรี ประเทศไทย

Business Administration Department, Panyapiwat technological college, Nonthaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: sathidaporn.k@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์การโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับสำหรับนักศึกษาระดับชั้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ 2) ประเมินความพึงพอใจในการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์การ สำหรับสำหรับนักศึกษาระดับชั้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับชั้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 1/1 วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 39 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้, แบบสังเกตพฤติกรรม, แบบประเมินความพึงพอใจ ซึ่งทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มเปลี่ยนแปลงจากมากไปน้อย ได้แก่ นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มด้านการให้ความร่วมมือในการทำงานมากที่สุด ต่อมาเป็นด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านผลงานกลุ่ม ด้านการนำเสนอผลงานกลุ่ม ด้านการยอมรับความคิดเห็น ด้านการแสดงความคิดเห็น และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ตามลำดับ สำหรับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยลำดับจากมากไปน้อย พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาได้เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้นในระดับมากที่สุด ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและกลุ่ม ด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และด้านเนื้อหาทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชามากขึ้น

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม, การเสริมสร้างจริยธรรมในองค์การ

Abstract

The purpose of this research were to 1) study group working behavior in the Organization and Modern Management: Ethical Reinforcement in Organization using Participatory learning (PL) for students at the Diploma in Certificate level 1/1 of Panyapiwat Technology College. and 2) assess students satisfaction with the Participatory learning (PL) activities in the Organization and Modern Management: Ethical Reinforcement in Organization for students at the Diploma in Certificate level 1/1 of Panyapiwat Technology College. The research applies to action research methodology. The study was conducted on Diploma in Vocational Education students for total of 39 students at the Diploma in Certificate level 1/1 of Panyapiwat Technology College from purposive selection. Research Instrument include: Lesson plan, observation, satisfaction assessment form. Simple descriptive analysis by the mean ($\bar{X}$) standard deviation (S.D.) of the behavioral observation form and the satisfaction assessment form. The finding of this research showed that group working behavior using Participatory learning (PL) activities in the Organization and Modern Management: Ethical Reinforcement in Organization that changes in order from highest to lowest, namely: Students have group working behavior in cooperative working. Next is the performing tasks according to roles and responsibilities. Group Presentation, an open mind to accept the opinions of others, expressing the opinions and finally, participation to planning, respectively. For satisfaction with participatory teaching and learning in descending order, it was found that students were satisfied with the benefits they received. In particular, learning activities enhanced students to understand and get to know each other. The environmental for learning enhance students responsible for themselves and their groups. Activities that encourage students to knowledge sharing, ideas, and content that make students have a better understanding of content, respectively.

Keywords: Participatory Learning (PL), Group Working Behavior, Ethical Reinforcement in Organization

บทนำ

ในการทำงานยุคปัจจุบันมีการแข่งขันที่มากขึ้น ดังนั้นการทำงานมีรูปแบบวิธีการทำงานเป็นทีมแทนที่จะมุ่งที่บุคคลเพียงคนเดียว เพราะการทำงานเป็นกลุ่มช่วยสร้างความร่วมมือร่วมใจและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการปรับปรุงฟื้นฟูองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (สุนันทา เลาพันธ์, 2551) โดยที่การทำงานเป็นทีมที่ดี บุคคลในทีมจะต้องทำงานร่วมกันโดยทุกคนในทีมจะต้องทุ่มความคิด ทุ่มแรงกายเพื่องานหรือเพื่อความสำเร็จของงาน โดยไม่ถือว่าเป็นผลงานของตนเองเพียงคนเดียวแต่ผลงานทั้งหมดเป็นของทีม และทีมที่ดีควรสร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความไว้วางใจกัน เชื่อใจกัน มีความผูกพันกันจนก่อให้เกิดความรักความสามัคคีกันในทีม จนเมื่อทีมมีประสิทธิภาพในการทำงาน ผลประโยชน์ที่ทีมและองค์กรจะได้รับก็คือการทำงานจะมีผลอย่างมากมายมหาศาล ผลงานที่เกิดขึ้นจะมีมากมาย ช่วยลดต้นทุนในการทำงาน ผลงานมีคุณภาพมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถสร้างสิ่งใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ การทำงานเป็นทีมที่ดีมีองค์ประกอบของทีมทั้งในเรื่องของวัตถุประสงค์ในการทำงาน ร่วมกัน มีระบบบริหารหรือการจัดการทีมที่ดี มีสมาชิกที่มีคุณภาพมีความสามารถในการทำงานมีความรับผิดชอบ ในหน้าที่ มีผู้นำทีมที่มีประสิทธิภาพมี ภาวะผู้นำที่ดี (สุทธิชัย ปัญญโรจน์, 2556)

สืบเนื่องมาจากขณะที่ผู้วิจัยได้ทำการเรียนการสอนรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่ ผู้วิจัยได้สังเกตพบปัญหาหลากหลาย ได้แก่ 1) ปัญหานักศึกษาเข้าเรียนไม่ตรงตามเวลา 2) ปัญหานักศึกษาไม่สนใจเรียนขณะทำการสอน 3) นักศึกษาติดโทรศัพท์ และปัญหาที่พบมากที่สุดคือการที่นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการเรียน

แม้กระทั่งปัญหาจากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งพบว่า การทำงานกลุ่มไม่เป็นระบบ นักศึกษาไม่มีความต้องการที่จะทำงานร่วมกับเพื่อนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดเอาไว้ นักศึกษาบางคนเอาเปรียบเพื่อนในกลุ่ม แม้ว่าผู้สอนจะใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับการ ที่ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (สำนักงานรัฐมนตรี, 2545) ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาแต่ยังพบปัญหา ดังกล่าวข้างต้นอยู่เสมอ และด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้สอนจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มรายวิชาของคณาจารย์และการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กรโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ดังนั้นจึงเป็นมูลเหตุสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กรควรประกอบด้วยแนวทางการปฏิบัติอย่างไรบ้าง โดยนำแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทั้งองค์ความรู้ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพและเป็นการพัฒนาที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่นักศึกษาต้องเผชิญเมื่อเข้าสู่โลกการทำงาน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจในการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของนักศึกษาระดับชั้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม หรือ Participatory learning (PL) มาเป็นฐานคิดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาของคณาจารย์และการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร เพื่อศึกษาว่าแนวคิดดังกล่าว ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้การเรียนรู้ใช้กิจกรรมการเรียนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมรายวิชาของคณาจารย์และการจัดการสมัยใหม่เรื่อง การเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กรโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชาของคณาจารย์และการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการ (Acton Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขอบเขตการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มรายวิชาของคณาจารย์และการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กรโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และเพื่อประเมินความพึงพอใจในการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชาของคณาจารย์และการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร สำหรับนักศึกษาระดับชั้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 1/1 ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหา รายวิชาของคณาจารย์และการจัดการสมัยใหม่ (Organization and Modern Management) ในส่วนเนื้อหาเรื่องการเสริมสร้างจริยธรรม (Ethical Reinforcement in Organization)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1/1 ปีการศึกษา 2565 วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบสังเกตพฤติกรรม และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเครื่องมือแต่ละฉบับ มีขั้นตอน

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้บนหลักคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม และตรวจสอบความถูกต้องของภาษา จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงก่อนใช้จริง

2. แบบสังเกตพฤติกรรม เครื่องมือที่ใช้สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาระหว่างการทำงานหรือทำกิจกรรมกลุ่ม โดยประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาที่แสดงถึงการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผนการทำงาน, การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่, การให้ความร่วมมือในการทำงาน, การแสดงความคิดเห็น, การยอมรับฟังความเห็นผู้อื่น ดำเนินการโดยระบุเครื่องหมายถูกลงในช่องพฤติกรรมที่เกิด ถ้าพฤติกรรมนั้น ๆ เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอนขั้นใด ก็ใส่เครื่องหมายถูกลงในช่องนั้น ๆ โดยที่พฤติกรรมนั้น ๆ อาจเกิดขึ้นได้ในหลาย ๆ ชั้น และอาจไม่เกิดขึ้นในชั้นใดเลย เก็บข้อมูลโดยการสังเกต โดยมีค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) อยู่ที่ 0.95 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่ไม่น้อยกว่า 3 ปี

3. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ คือการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กรเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert ซึ่งแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร มีจำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) อยู่ที่ 0.88 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่ไม่น้อยกว่า 3 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกหลังสอนหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนทุกครั้งหลังสอนเสร็จ โดยบันทึกผลการเรียนรู้ของนักเรียนและพฤติกรรมที่แสดงออกตลอดการเรียนรู้นักศึกษาที่พบและการแก้ไขวิธีในตอนนั้น รวมถึงแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อใช้ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง รวมทั้งประเมินการสอนของผู้สอนว่ามีข้อบกพร่อง หรือข้อดีตรงไหน

2. ผู้วิจัยได้ทำการให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มการทำงานตามความสมัครใจ และได้ทำการใช้เครื่องมือที่ใช้สังเกตพฤติกรรมกลุ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียนระหว่างการทำงานหรือทำกิจกรรมกลุ่ม โดยประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่แสดงถึงการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผนการทำงาน, การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่, การให้ความร่วมมือในการทำงาน, การแสดงความคิดเห็น, การยอมรับฟังความเห็นผู้อื่น

3. ผู้วิจัยได้ทำการให้นักศึกษาประเมินความพึงพอใจในการทำงานกลุ่มของนักศึกษา ว่ามีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่

1. การวิเคราะห์ผลการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร ของนักศึกษา โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมมาแปลผลค่าเฉลี่ยของ คะแนนประเมินการสังเกตพฤติกรรม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนที่ได้จากผลการทำแบบประเมินวัดความพึงพอใจ นำมาวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร สำหรับนักศึกษาระดับชั้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กรโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ของนักศึกษาระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

พฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม	$\bar{X}$	S.D.	แปล
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.00	0.57	มาก
2. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	4.28	0.48	มากที่สุด
3. การให้ความร่วมมือในการทำงาน	4.85	0.37	มากที่สุด
4. การแสดงความคิดเห็น	4.00	0.57	มาก
5. การยอมรับความคิดเห็น	4.14	0.34	มาก
6. ผลงานกลุ่ม	4.28	0.75	มากที่สุด
7. การนำเสนอผลงานกลุ่ม	4.05	0.24	มาก
รวม	4.20	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ดีหลังจากได้ทำกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.23) ส่วนรายด้าน โดยลำดับจากมากไปน้อย พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในด้านการให้ความร่วมมือในการทำงานมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.37) การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.48) ด้านผลงานกลุ่ม ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.75) ด้านการนำเสนอผลงานกลุ่ม ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.24) ด้านการยอมรับความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.34) ด้านพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.57) และด้านพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.57)

2. ผลการประเมินความพึงพอใจในการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจในการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	แปล
1. ด้านเนื้อหา	4.08	0.12	มาก
1. การจัดการเรียนรู้ทำให้จดจำเนื้อหาได้นาน	3.92	0.92	มาก

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจในการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชาขององค์การและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร (ต่อ)

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	แปล
2. การจัดการเรียนรู้ทำให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้	3.97	0.87	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	4.51	0.6	มากที่สุด
4. การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	3.97	0.74	มาก
5. การจัดการเรียนรู้ทำให้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	4.05	0.75	มาก
2. ด้านกิจกรรม	4.11	0.05	มาก
1. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็น	4.17	0.79	มาก
2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.02	0.77	มาก
3. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด	4.23	0.84	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและตัดสินใจ	4.17	0.88	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.97	0.9	มาก
3. ด้านบรรยากาศการเรียน	4.24	0.02	มากที่สุด
1. บรรยากาศการเรียนทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.15	0.74	มาก
2. บรรยากาศการเรียนทำให้นักศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย	4.23	0.74	มากที่สุด
3. บรรยากาศการเรียนทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม	4.35	0.77	มากที่สุด
4. บรรยากาศการเรียนเปิดโอกาสให้นักศึกษาทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ	4.15	0.81	มาก
5. บรรยากาศการเรียนเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.3	0.76	มากที่สุด
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.25	0.06	มากที่สุด
1. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักศึกษาร่างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.12	0.76	มาก
2. กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.3	0.79	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาพัฒนา ทักษะการคิดที่สูงขึ้น	4.28	0.75	มากที่สุด
4. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาเข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น	4.35	0.7	มากที่สุด
5. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษานำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่น ๆ	4.17	0.88	มาก
รวม	4.17	0.04	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.04) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.06) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น ลำดับถัดมาเป็นด้านบรรยากาศการเรียน ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.02) ที่ทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.05) ที่มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.12) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ทำให้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชาขององค์การและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร อภิปรายผลได้ดังนี้

นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชาขององค์การและการจัดการสมัยใหม่ เรื่อง การเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ดีขึ้น โดยผลการวิเคราะห์พบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ดีขึ้นจากมากไป

น้อยตามลำดับ ได้แก่ นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในด้านการให้ความร่วมมือในการทำงานมากที่สุด จากนั้นเป็นด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านผลงานกลุ่ม ด้านการนำเสนอผลงานกลุ่ม ด้านการยอมรับความคิดเห็น ด้านการแสดงความคิดเห็น และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ การเรียนการสอนแบบ Active Learning ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ทั้งในการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือการจูงใจให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มได้เพิ่มบทบาทของตนในกิจกรรม การเรียนรู้ตามหน้าที่ของแต่ละบุคคล ทั้งการสร้างความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาให้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระศักดิ์ จิวตัน และอภิญญา ลิ้มสุวัฒน์ ซึ่งทำการศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ของนักศึกษา และการปรับปรุงพัฒนาห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (พิระศักดิ์ จิวตัน และอภิญญา ลิ้มสุวัฒน์, 2564) ด้านการนำเสนอผลงานของกลุ่มพบว่า การให้นักศึกษานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายและฝึกตั้งคำถามให้เพื่อนร่วมชั้นมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และวิพากษ์เนื้อหา จึงเป็นวิธีการที่สามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ เช่น พฤติกรรม การพูดคุ้ยระหว่างการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของภาริการ รุ่งพิชญพิเชฐ และณัฐพร โชตยะกุล ซึ่งได้ทำการศึกษาการลดพฤติกรรมการคุยกันในห้องเรียนของนักศึกษาโดยประยุกต์ใช้วิธีการสอนแบบมีส่วนร่วม (ภาริการ รุ่งพิชญพิเชฐ และณัฐพร โชตยะกุล, 2561) ด้านการยอมรับความคิดเห็น เป็นผลจากบรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน และทำให้เกิดความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร โสมคำภา ซึ่งทำการศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียน รายวิชาหลักการลงทุนและการวิเคราะห์หลักทรัพย์ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร (ศิริพร โสมคำภา, 2561) ด้านการแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพล พรหมกุล ที่ทำการศึกษาการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมมีส่วนช่วยเหลือด้านการเรียนของผู้เรียน นิสิตได้แสดงออกโดยเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากการค้นคว้าและการแสดงความคิดเห็นเพื่อนำสิ่งที่ค้นพบมาถ่ายทอดให้เพื่อนได้รับฟัง จึงมีส่วนกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถจำได้ง่ายและได้นาน (สุพล พรหมกุล, 2558) และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและ ด้านผลงานกลุ่ม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การใช้รูปแบบโครงงานเพื่อพัฒนาการเรียนแบบมีส่วนร่วม โดยพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนคือ ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเอง และการให้ความสนใจต่อการดำเนินโครงการในฐานะที่เป็นผลงานของกลุ่ม สอดคล้องกับ งานวิจัยของศิริพร เพ็งจันทร์ ซึ่งได้ทำการศึกษาแบบโครงงานสู่การเรียนแบบมีส่วนร่วม Project Design Learning to Learners' Participations (ศิริพร เพ็งจันทร์, 2560)

การที่นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ดีขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญในการนำทักษะการทำงานเป็นกลุ่มมาเป็นหลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้เป็นการกระจายบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ให้กับสมาชิกของกลุ่ม ดังนั้นจะเห็นได้ชัดเจนว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มที่ดีขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ทั้งการกระจายความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างเท่า ๆ กัน การทำความเข้าใจต่อเนื้อหาและภารกิจที่ได้รับของแต่ละบุคคลจึงมีส่วนทำให้การทำงานกลุ่มประสบผลสำเร็จ ในขณะเดียวกันก็เป็นการฝึกให้นักศึกษาใช้ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการภาระหน้าที่ของสมาชิกแล้ว ยังเป็นการสร้างความร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือระหว่างกัน หรือแม้แต่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ดังนั้นกล่าวได้ว่า การทำงานร่วมกันจากการกำหนดเป้าหมายเดียวกันมีผลต่อความรู้สึกของการเป็นส่วนสำคัญที่ต่างเติมเต็มให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต่างรู้ถึงความเท่าเทียมระหว่างกัน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นการสะท้อนและอภิปรายเมื่อมีการสื่อสารระหว่างกันมากขึ้นจึงทำให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกที่มาจากความรู้พื้นฐาน หรือจากประสบการณ์ของตนเอง จึงเป็นการเรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของคนอื่น ที่ต่างไป

จากตนเอง และเป็นการขยายการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น อีกทั้งการสะท้อนความคิดเห็นโดยการอภิปรายจะทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลาย นอกจากนี้การเรียนรู้ถึงการทำงานเป็นทีม การควบคุมตนเอง และการยอมรับ ความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้นักศึกษาได้เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่ามีผลสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านผลงานกลุ่ม ด้านการนำเสนอผลงานกลุ่ม ด้านการยอมรับความคิดเห็น ด้านการแสดงความคิดเห็น และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

สำหรับในส่วนของการประเมินความพึงพอใจ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านประโยชน์ที่ได้รับ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการมีส่วนร่วมมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาบทบาทการเรียนรู้ของนักศึกษา ทั้งในลักษณะการบริหารจัดการภายในกลุ่ม การใช้หลักการพึ่งพาอาศัยกัน และเกื้อกูลกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ และบรรลุผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาเช่นกัน ซึ่งเป็นลักษณะของพฤติกรรมเชิงบวกในการเรียนรู้ หรือสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ณัฐดนัย บุญหนุน และณัฐพร โชตยะกุล ที่พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจมากขึ้นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม Participatory Learning Process (PLP) เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเข้าเรียนตรงเวลา (ณัฐดนัย บุญหนุน และณัฐพร โชตยะกุล, 2560) งานวิจัยของสุภาวดี เทียงธรรม และคณะ ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจมากต่อการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมวิชาชีพปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุต่อทัศนคติต่อผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล (สุภาวดี เทียงธรรม และคณะ, 2560) งานวิจัยของศิริพร น้อยอำคา และคณะ ซึ่งทำการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ตำบลโพงาม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม และพบว่า การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการการเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (ศิริพร น้อยอำคา และ คณะ, 2560) และงานวิจัยของศิริพร โสมคำภา ที่พบว่า นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคารมีความพึงพอใจต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาหลักการลงทุนและการวิเคราะห์หลักทรัพย์ ที่สูงมากขึ้น (ศิริพร โสมคำภา, 2561) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า งานวิจัยเหล่านี้ต่างได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาพฤติกรรมเชิงบวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่

พฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่สูงขึ้นของนักศึกษาระดับชั้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ย่อมมีผลมาจากการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นบทบาทของผู้เรียนในการให้ความร่วมมือในการทำงาน และการสร้างแรงบวกในการดำเนินการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับกระบวนการสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้เรียนให้มากขึ้น ไม่ว่าจะด้วยวิธีการส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ระหว่างกันด้วยกิจกรรมกลุ่ม หรือการกระตุ้นให้ตั้งคำถามด้วยเนื้อหาสาระรายวิชาที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนการเน้นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ศักยภาพที่มีของตนในรูปแบบของเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือ (Student Centered Learning) ที่ให้ความสำคัญต่อความหลากหลายทางการเรียนรู้ และความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน นอกจากนี้ระหว่างการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษามีการเพิ่มการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งในระดับกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม ตั้งแต่การเริ่มใช้คำถาม การแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ การร่วมกันประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กร และที่สำคัญผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า การจัดการ

เรียนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นก้าวสำคัญที่นักศึกษาจะร่วมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างกัน ภายใต้บริบทการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สรุปและข้อเสนอแนะ

นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในรายวิชาการและการจัดการสมัยใหม่เรื่องการเสริมสร้างจริยธรรมในองค์กรดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำงาน ในขณะที่ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาได้เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สามารถสร้างการมีส่วนร่วมและเพิ่มบทบาทของผู้เรียนให้มากขึ้น อย่างไรก็ตามสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้อาจต้องคำนึงถึงความแตกต่างของความสามารถในการมีส่วนร่วมของนักศึกษาซึ่งจะผันแปรไปตามความรู้พื้นฐานในประเด็นหัวข้อที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการจัดกลุ่มการทำงานในเบื้องต้นอาจต้องทำโดยการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นขั้นตอนลำดับต้น ๆ โดยผู้สอนอาจต้องสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้เพื่อให้มีผลโดยตรงต่อการความสนใจและเสริมความเชื่อมั่นให้นักศึกษามั่นใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ทั้งนี้ผู้สอนอาจพิจารณาเพิ่มเติมความรอบด้านของข้อมูล โดยเลือกวิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายขึ้น เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการออกแบบเพื่อสร้างเครื่องมือการวิจัยที่สามารถระบุถึงความต้องการ หรือลักษณะเฉพาะของนักศึกษาให้มากขึ้น นอกจากนี้สามารถเพิ่มเติมแนวคิดในการพึ่งพา หรือเสริมทักษะเชิงบวก เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา นอกจากนี้หากผู้สนใจนำการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม อาจพิจารณาถึงรูปแบบการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงทดลอง เพื่อให้สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างตอบสนองต่อความต้องการ และพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมทางการเรียนรู้ ซึ่งอาจออกแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน อาจเพิ่มเติมแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่องตามระยะเวลาที่เก็บข้อมูลเพื่อพิจารณาพัฒนาการทางการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐดนัย บุญหนุน และณัฐพร โชตยะกุล. (2560). ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม Participatory Learning Process (PLP) เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเข้าเรียนตรงเวลา. วารสารปัญญาวิวัฒน์, 9(ฉบับพิเศษ), 182-192.
- พีระศักดิ์ จิวตัน และอภิญา ลัมสุวัฒน์. (2564). การศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ของนักศึกษา และการปรับปรุงพัฒนาห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 40(3), 65-77.
- ภาริกา รุ่งพิชัยพิเชฐ และณัฐพร โชตยะกุล. (2561). การลดพฤติกรรมการคุยกันในช่วงเรียนของนักศึกษาโดยประยุกต์ใช้วิธีการสอนแบบมีส่วนร่วม. วารสารปัญญาวิวัฒน์, 10(ฉบับพิเศษ), 242-250.
- ศิริพร น้อยอำคา และ คณะ. (2560). กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสื่อประกอบการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนจำปาดอนสวรรค์ ตำบลโพงาม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 36(3), 120-130.
- ศิริพร เพ็งจันทร์. (2560). การเรียนรู้รูปแบบโครงการสู่การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม Project Design Learning to Learners' Participations. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 12(2), 47-59.

- ศิริพร โสมคำภา. (2561). การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนรายวิชาหลักการลงทุนและการวิเคราะห์หลักทรัพย์ ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวาน กราฟฟิค.
- สุทธิชัย ปัญญโรจน์. (2556). การตลาดเชิงสร้างสรรค์. วารสาร TPA News, 17(199), 43-44.
- สุนันทา เลานันท์. (2551). การสร้างทีมงาน. กรุงเทพมหานคร: แอนด์เมตสติ๊กเกอร์แอนด์ดีไซน์.
- สุภาวดี เทียงธรรม และคณะ. (2560). ผลการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุต่อทัศนคติต่อผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ, 40(4), 121-133.
- สุรพล พรหมกุล. (2558). ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้วิชาสัมมนาภาวะผู้นำทางการเมืองของนิสิตพุทธศาสตร์บัณฑิต สาขา รัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ในรูปแบบวิธีการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม. วารสารธรรมทรรศน์, 14(3), 103-108.